

Vegyes közlemények.

— Jelentés a Magy. Nemzeti Múzeum könyvtáráról. A M. Nemzeti Múzeum könyvtára az 1883 év első felében összesen 1542 kötet vagy füzet nyomtatvánnyal, 20 kézirattal, 3 színes kéziratjal és 554 darab oklevéllel és levéllel szaporodott; és pedig ajándéku kapott 131 kötet vagy füzet nyomtatványt, 4 kéziratot, 36 darab oklevelet és levelet, vásárolt 437 kötet nyomtatványt, 16 kéziratot és 518 darab oklevelet és levelet. A beérkezett köteles példányok száma: 954. Könyvek, kéziratok és oklevelek vásárlására és könyvkötésre fordított 1403 frt 11 kr. Az olvasók száma 11,511-ra rugott, kik 21,208 kötet nyomtatványt, 907 kéziratot és 1891 oklevelet használtak.

— A múzeumi könyvtár kéziratgyűjteményének féleüi gyarapodásából kiemeljük a következő ajándékokat és vásárlásokat: Majláth Béla múzeumi könyvtárór ajándékozta a könyvtárnak: Szepesbela városának XV. századbeli jegyzőkönyvtöredékét, melyet felvidéki tanulmány útjában egy félreeső helyen talált. Madarász Zsigmond fővárosi nagybirtokos »Mausperger Frigyes: Index alphabeticus Corpus Juris hungarici« című három kötetes nagy ívrétű kézirattal gyarapította gyűjteményünket. A vásárlásokból különös figyelmet érdemelnek: S. Augustini nonnullae Epistolae című XI. századbeli latin kézirat, továbbá négy kötet magyaországi történeti és irodalomtörténeti Collectanea és »a Successioról való tractatusok« című 1603-ban Kolozsvárt készült magyar kézirat; két magyarországi XVII—

XVIII. századbeli emlékkönyv eredeti névbejegyzésekkel és kézrajzokkal; Sammlung jener Briefe, welche der Graf Fidel Pálffy bei Gelegenheit der mit dem Erzherzog Josef Palatin im Jahre 1819 in Italien gemachten Reisen an seine Frau geschrieben hat, egy kötet egykoru másolat; három színes kézrajz a pármái Corvin-codex három díszlapjáról. Mindezen kéziratok a hazai történetíráshoz és művelődéstörténethez nagybecsű adalékokat szolgáltatónak, s a múzeumi könyvtár gyűjteményében a kutatóknak könnyen hozzáférhetőkké lesznek.

— A Magyar Nemzeti Múzeum levéltára 1883 év első felében gazdag oklevélgyűjteménnyel gyarapodott. Mai napság már valóban ritka eset az, hogy vétel útján közel száz mohácsi vész előtti oklevél kerüljön a Múzeum birtokába, mely számnak csaknem fele az Árpádok és Anjouk korára esik. Az oklevelek egy teljes családi levéltárt képeznek s főleg Hont, Nógrád és a szomszédos megyékre vonatkoznak. A gyűjtemény darabjainak száma 484; mely szám a következőkép oszlik meg: Árpádkori 5, XIV. századi 25, 1400-1526. dátumu okl. vél. 55, XVI. századi 88, XVII. századi 136, XVIII. századi 175 darab. A gyűjtemény a Nemzeti Múzeum levéltárában őrzött nógrádi és honti oklevelek hézagait nagy részt kitölti, s megszerzése nagy nyereség. Egyéb szerzemények közt kiemeljük különösen azon nagybecsű, harmincz darabból álló levélgyűjteményt, mely néhai Halm Károly müncheni könyvtárnok hagyatékából árverésen 386 márka 20 fillérért a List és Francke-féle lipcei cégtől megvétellett. Az orsz. fontosságú levelek kelte s írójuk a következők:

1. 1620. Bethlen Gábor. Az tekéntetes és nagyságos vezer kaimakamnak Hadsi Juszuff agától küldött levelére való választétel. (Bethlen sajátkezű jegyzeteivel.)

2. 1629. apr. 3. Vág-Sélye. Pázmány Péter sajátkezű levele Bethlen Gáborhoz.

3. 1632. febr. 5. Kismarton. Eszterházy Miklós nádor levele Rákóczy Györgyhöz.

4. 1632. márc. 11. Kismarton u. a. ugyanahhoz.

5. 1632. okt. 4. Konstantinápoly. Zalánczy István jelentése Rákóczy Györgyhöz.

6. 1635. dec. 5. Konstantinápoly. Sebessi Boldizsár jelentése Rákóczy Györgyhöz, ez utóbbi sajátkezű megjegyzéseivel.

7. 1636. febr. 12. Konstantinápoly. Sebessi jelentése Rákóczyhoz.

8. 1636. febr. 13. Konstantinápoly. Sebessi Rákóczyhoz.

9. 1636. febr. 15. ugyanaz.

10. 1636. febr. 15. Kolozsvár. Rákóczy György sajátkezű levele Sebessihez.

11. 1636. febr. 21. Konstantinápoly. Sebessi Rákóczyhoz.

12. 1636. febr. 29. Kolosvár. Rákóczy sajátkezű levele Sebessihez.

13. 1636. jul. 16. Gy. Fehérvár. u. a. ugyanannak.

14. 1636. sept. 18. Gy. Fehérvár. Rákóczy levele a portára küldött követekhez.

15. 1637. febr. 1. Fogaras. Rákóczy levele Sebessihez (sajátkezű utóíráttal.)

16. 1637. febr. 14. Konstantinápoly. Sebessi Rákóczyhoz.

17. 1637. febr. 15. Konstantinápoly. A portai követek jelentése Rákóczyhoz.

18. 1637. febr. 28. Meggyes. Rákóczy a portai követeknek.

19. 1637. márc. 5. Konstantinápoly. Követek jelentése Rákóczyhoz.

20. 1637. márc. 16. Meggyes. Rákóczy a portai követeknek.

21. 1637. márc. 24. Meggyes. Ugyanazokhoz sajátkezű utóíráttal.

22. 1639. nov. 2—7. Meggyes. Rákóczy sajátkezűleg, részben chiffrakkal irt instructiója Tholdalagi Mihály portai követ számára.

23. 1639. dec. 26. Kolosvár. Rákóczy levele Serédy István portai követhöz.

24. 1640. jan. 18. Kolosvár. Ugyanahhoz.

25. 1640. febr. 28. Fogaras. Ugyanahhoz.

26. 1640. márc. 19. Fogaras. Ugyanahhoz.

27. 1642. máj. 29. Gy. Fehérvár. Rákóczy sajátkezű levele. Serédy Istvánhoz.

28. 1642. máj. 29. Gy. Fehérvár. Rákóczy sajátkezű chiffrekkel írt levele Rác István portai következ.

29. 1642. jun. 12. Gy. Fehérvár. Rákóczy Serédyhez.

30. 1647. marc. 12. Déva. Rákóczy levele Szalánczy István portai követhoz.

-- **Nádasdy Ferencz gróf ladányi könyvtára.** Alkalmunk volt e napokban Nádasdy Ferencz grófnak nádasd-ladányi könyvtárát megtekinteni. A természetes érdeken felül, mely minket a könyvtár megtekintésére birt, járultak még Nádasdy Tamásnak személyéhez kötött azon történeti emlékek, melyek a hazai nyomdák keletkezésében elévülhetlen becsüek, s a kíváncsiság az egykori gróf Nádasdy püspöknek könyvtárát is láthatni, mely állítólag a nádasd-ladányi mostani könyvtárba bekebelezetett.

Az egyszerű csinnal és nagyúri nemes izléssel berendezett kastély egyik terme képezi a könyvtár helyiségét, melyben a 20—25 ezer darabból álló könyvtár felállítatik. A könyvtárterem fél magasságán vasráccsozattal szegélyezett karzat futja körül a terem három oldalát, s az egészet két nagy, öntött vasból készült lustre világítja meg. Sajnos, hogy a könyvszekrények egyszerűen érdekes elegáns külsejével nem párosúl a czélszerűség is, mert a szekrények nem elég mélyek arra, hogy a remekművű nagy foliánsok, atlaszok ezekben elhelyezhetők lennének, s így a könyvek egyrésze ott czélszerűen föl nem állítható s ezek a kastély egy más helyiségében, távolabb a könyvtár-teremtől fognak elhelyeztetni.

A könyvtár felállítása az ottani róm. kath. segédlelkész Horváth úr munkássága alatt gyorsan halad előre, a könyvek nagyrészt az állványokon már el vannak helyezve; a művelet nehezebb része azonban, i. az anyag beosztása, a számozás és lajstrom elkészítése még hátra van.

Háládatos és hasznos munkát végezend a rendező, ha az elvül kítüzött szakrendszert következetesen keresztül viszi, s azon bibliographiai álláspontra helyezkedik, mely a formátumnak külső elhelyezése mellett, a tudományos kezelés nyomait is magán viseli, s a tartalomnak szakszerű beosztásában culminál. Addig is azonban, míg a rendezés catalogizálásának menetelét megkezdéné, nem lehet eléggé figyelmébe ajánlanunk, a »Magy.

Könyv-Szemle» megjelent évfolyamait, hogy elsajátíthassa azon tanulmányokat, melyek egy oly könyvtár felállításánál és rendezésénél, mint a nádasd-ladányi, a rendezőnek föltétlenül szükségesek.

A könyvtár általános jellegű s angol, francia, olasz, német és latin munkákat tartalmaz, a földrajz, történelem, heraldika, vallás, a természet tudományok, szépirodalom, gazdaság s a régi classika literaturák köréből, a hungáricák aránylag csekély részét teszik a könyvtárnak, régi magyar nyomtatványok közül pedig alig van egy, kettő; érdekes incunabulumainak száma azonban kisebb nyomtatványok alakjában megközelíti a harminczat. Sajnos az, hogy már közel huszonöt év óta a könyvtár nem gyarapítatik, s abban kivált a hazai tudományos és szépirodalmi újabb termékek hiányzanak. Azon körülmény, hogy a dúsgazdag Nádasdy Ferencz gróf, hazafiui nemeslekkülettél bir, reményleni engedi, hogy a jelen végleges rendezés alkalmával e hiányon is segítve leend.

M. N.

— **Janus Pannonius: Sylva panegyrica és epigrammainak** 1518-ik évi báseli Frobenius-féle kiadását vásárolta meg legközelebb a Nemzeti Múzeum könyvtára a Morbio-féle auctióból Münchenben. Ezen auctio sok nagybecsű kéziratot és ritka nyomtatványokat hozott könyvpiacra s Európaszerte az amatőrök közt nagy érdeklődést keltett. Az árverés hetekig tartott s nagy pénzösszeget eredményezett. A mi példányunk egyike a legszebbeknek. Levelei tiszták, margói nagyok, a címnap kerete és zár vignettje sértetlenek. Mint kiadás a ritkábbak közé tartozik, az ajánlást Beatus Rhenanus írta. Címe a következő: »Jani Pannonii Quinqueecclesiensis Episcopi Sylva Panegyrica ad Guarinum Veronensem praeceptorem suum. Et eiusdem epigrammata nunquam antehac excusa. Basileae a. ud Jo. Frobenium mense Julio Anno M.D.XVIII. 4-edrét. 100 számozott + 2 számozatlan lap.

— **Néhai Vetter Antal** altábornagy örökösei azon díszoklevelet, melyet a boldogult mint Pozsony szabad királyi városának megválasztott díszpolgára e város törvényhatóságától nyert, a Nemzeti Múzeum könyvtárának ajándékozták.